



УДК 330.334:338.1

С. С. Усова,
*здобувачка першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти*
Науковий керівник:
Д. О. Седляр,
*канд. екон. наук, доцент,
Національний університет
«Києво-Могилянська академія»,
м. Київ, Україна*
ORCID ID 0009-0009-1328-1458

ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО В ПОВОЄННІЙ ВІДБУДОВІ УКРАЇНИ

Україна не перший рік стикається зі спричиненими війною масштабними руйнуваннями. Загальна сума прямих збитків внаслідок повномасштабного вторгнення Росії станом на листопад 2024 року становила близько 170 млрд дол. [5]. Значне фінансове навантаження на державний бюджет спричиняє необхідність залучення ресурсів приватного сектору. Найкращі умови для цього на сьогодні, на нашу думку, створює державно-приватне партнерство.

Державно-приватне партнерство (далі – ДПП) – сучасний механізм ефективної мобілізації державою приватного капіталу для реалізації суспільно значущих проєктів. У загальному розумінні більшість дослідників трактують ДПП як будь-яку взаємодію влади та бізнесу, включно з благодійністю, приватизацією, державним замовленням, податковими пільгами тощо. У вузькому тлумаченні ДПП розглядають як інституційно оформлену угоду між публічним та приватним сектором, що передбачає спільну реалізацію інвестиційного проєкту в межах публічного інтересу та контролю шляхом об'єднання ресурсів партнерів і поділу ринків [3].

Згідно із Законом України «Про державно-приватне партнерство», ДПП має такі ознаки: забезпечення вищих техніко-економічних показників ефективності діяльності, ніж у разі здійснення такої діяльності державним партнером без залучення приватного партнера; довготривалість відносин (від 5 до 50 років); передача приватному партнеру частини ризиків у процесі здійснення державно-приватного партнерства; внесення приватним партнером інвестицій в об'єкти партнерства із джерел, не заборонених законодавством. Державно-приватне партнерство базується на рівності сторін, недопущенні дискримінації, узгодженні інтересів для спільної вигоди, збереженні цільового призначення об'єктів, дотриманні прав і обов'язків за договором,



Збірник матеріалів VIII Міжнародної науково-практичної конференції
«Економічні перспективи підприємництва: виклики воєнного часу та повоєнної відбудови»

справедливому розподілі ризиків та конкурсному відборі приватного партнера (за винятками, передбаченими законом) [4].

ДПП довели свою ефективність у нестабільних, конфліктних та постконфліктних ситуаціях. Надзвичайно актуальним для України у контексті післявоєнної відбудови є досвід Великої Британії, Сполучених Штатів Америки, Японії та країн Європейського Союзу, які у періоди криз успішно використовували ДПП для відновлення інфраструктури, соціального сектору та зміцнення обороноздатності [6]. Наприклад, у 2011 році після руйнівного землетрусу у місті Сендай у Японії була впроваджена модель ДПП за схемою BOT (англ. build–operate–transfer – будуй–експлуатуй–транспортуй), в результаті якої через правильне структурування і врахування ризиків залучили приватний капітал у регіон з високою загрозою природних катастроф [1].

Зарубіжна практика свідчить, що кожна країна ЄС має пріоритетні напрями розвитку ДПП. Так, Велика Британія зосереджує ДПП-проекти на об'єктах освіти, охорони здоров'я, оборони, транспортної інфраструктури та закладах позбавлення волі; у Греції пріоритет надається дорожньому та авіаційному транспорту; Ірландія розвиває автомобільні дороги й міський транспорт; Нідерланди – житловий сектор і системи життєзабезпечення; Іспанія – платні дороги та міську інфраструктуру. Загалом, найбільш поширеними сферами для впровадження ДПП у світі є: житлово-комунальні послуги, транспорт, енергозбереження та об'єкти бюджетної сфери [9]. Наразі в Україні це можуть бути лікарні, спеціалізовані медичні заклади (центри з реабілітації), дошкільні заклади тощо.

Згідно зі звітом міністерства економіки України, станом на 01.01.2025 на умовах ДПП укладено 200 договорів, з яких 22 реалізуються, 167 не реалізуються та 11 – призупинені у зв'язку зі збройною агресією російської федерації. Станом на 01.01.2025 ДПП реалізується у таких сферах: виробництво, транспортування і постачання тепла та розподіл постачання природного газу; збір, очищення та розподілення води; управління відходами, крім збирання та перевезення; охорона здоров'я; туризм, відпочинок, рекреація, культура та спорт; інші (рис. 1) [7].

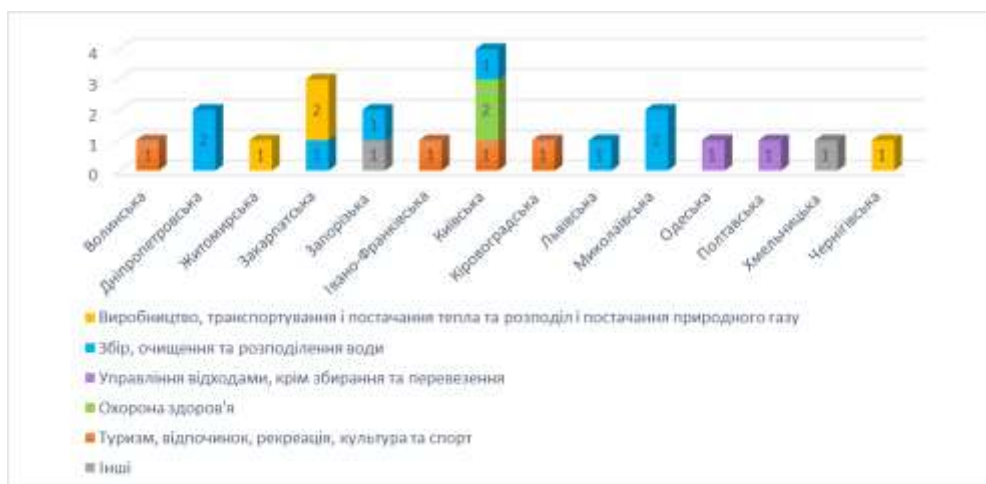


Рисунок 1 – Договори, укладені на умовах ДПП, які реалізувалися в регіонах України станом на 01.01.2025

Джерело: [7].



Розділ V. Україна – простір можливостей для розвитку бізнесу та реалізації ідей: погляд молоді

Державно-приватне партнерство є дієвим механізмом залучення приватного капіталу для повоєнної відбудови України в умовах значних збитків та суттєвого тиску на державних бюджет. Успішний міжнародний досвід застосування ДПП у нестабільних, зокрема постконфліктних, ситуаціях підтверджує високий потенціал цього інструменту для швидкого відновлення критичної інфраструктури та соціальних об'єктів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Briceno-Garmendia, Cecilia. Learning from Japan on PPPs for infrastructure resilience / World Bank Blogs. URL : <https://blogs.worldbank.org/en/ppps/learning-japan-ppps-infrastructure-resilience> (дата звернення: 27.05.2025).
2. Круглов В. В. Державно-приватне партнерство як інструмент інфраструктурного відновлення українських міст. *Актуальні проблеми державного управління*. 2022. № 1 (60). С. 63–77.
3. Круглов В. В. Механізми розвитку державно-приватного партнерства: світовий досвід та перспективи України. URL : <https://www.researchgate.net/publication/352706073> (дата звернення: 27.05.2025).
4. Про державно-приватне партнерство : Закон України від 01.07.2010 № 2404-VI / Верховна Рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/2404-17> (дата звернення: 27.05.2025).
5. Прямі збитки України через війну сягнули \$170 млрд – оцінка KSE Institute / Forbes Україна. URL : <https://forbes.ua/news/pryami-zbitki-ukraini-cherez-viynu-syagnuli-170-mlrd-otsinka-kse-institute-14022025-27193> (дата звернення: 27.05.2025).
6. Сичова В. В., Самофалова Т. О. Державно-приватне партнерство у повоєнному відновленні України. *Державне будівництво*. 2023. № 2 (34). С. 125–141. URL : <https://doi.org/10.26565/1992-2337-2023-2-10> (дата звернення: 27.05.2025).
7. Стан здійснення державно-приватного партнерства в Україні / Міністерство економіки України. URL : <https://me.gov.ua/documents/detail?lang=uk-ua&id=9fc90c5e-2f7b-44b2-8bf1-1ffb7ee1be26&title=stanzdiisnenniadppvukraini&isSpecial=true> (дата звернення: 27.05.2025).
8. Чальцева О. М., Лобода Д. О. Державно-приватне партнерство як перспективний механізм повоєнного відновлення України. *Публічне управління та адміністрування*. 2024. С. 11–18.
9. Швець А. І. Державно-приватне партнерство як інструмент післявоєнного відновлення та розвитку економіки України. *Економіка та управління національним господарством*. 2022. № 66. С. 83–86.